

Sujuva luvitus antaa vauhtia digivihreälle siirtymälle ja kasvattaa Suomen globaalia kädenjälkeä

Suomalaiset teknologiayritykset ovat vihreän siirtymän edelläkävijöitä. Teknologian avulla voimme hillitä ilmastonmuutosta, torjua luontokatoa ja edistää kiertotaloutta.

Teknologiateollisuus on sitoutunut Suomen hiilineutraaliustavoitteeseen vuonna 2035 ja kansainvälisiin ilmastotavoitteisiin. Ilmastotavoitteista ei pidä tinkiä, sillä niiden ansiosta suomalaisten vähähiiliteknologioiden kysyntä kasvaa merkittävästi. Eri arvioiden mukaan hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan globaalisti 5-6 triljoonan dollarin vuotuiset investoinnit¹ vuoteen 2050 mennessä.

Euroopan investointipankin (EIP) maaliskuussa 2022 tekemän ilmastotutkimuksen² mukaan 56 % eurooppalaista uskoo vihreän siirtymän edistävän talouskasvua ja vastaavasti 61 % ajattelee sen parantavan elämänlaatua. **Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan rakentamista myös meillä Suomessa.**

Suomessa toteutettavat hankkeet ovat avainasemassa sekä kansallisten tavoitteiden saavuttamisessa että kansainvälisillä markkinoilla tarvittavien referenssien luomisessa. Teollisten investointien avulla pystymme myös vahvistamaan tuotannollista autonomiaamme ja raaka-aineiden saatavuutta, mikä auttaa vähentämään riippuvuuttamme esimerkiksi Kiinasta.

Lupaprosessi on investoinnin tärkein osa. Pärjätäkseen kansainvälisessä kilpailussa yritysten on kyettävä tarttumaan nopeasti markkinoilla avautuviin mahdollisuuksiin. Suomeen kaavailtuja investointeja suuntautuu vuosittain muualle, koska hankkeiden vaatimat kaavoitus- ja lupaprosessit ovat monimutkaisia, pitkiä ja lopputulokseltaan arvaamattomia. Esimerkiksi vuosina 2020 - 2021 luvan saanti aluehallintovirastosta kesti keskimäärin 14 kuukautta. Lupapäätöksen jälkeen mahdolliset valitusprosessit vievät tyypillisesti useita vuosia³. Päätösten nopeus ja ennakoitavuus ovat yrityksille elintärkeitä.

Lupajonossa on jumissa yli 3 mrd. € investoinnit, mikä vastaa 9 000 uutta työpaikkaa.

Raivaamalla turhat hallinnolliset hidasteet investointien tieltä ympäristöarvoista tinkimättä, Suomeen syntyy jatkossa yhä enemmän uusia työpaikkoja sekä kasvavaa liiketoimintaa. Sujuva luvitus on myös ympäristön etu: uusin päästöjä vähentävä tekniikka on mahdollista saada kotimaassa nopeasti käyttöön.

Askelia luvituksen nykyaikaistamiseksi on jo otettu. Vielä on kuitenkin matkaa siihen, että kaikki lupa-asiat saisi hoidettua sähköisesti yhdellä kertaa. Kun ympäristömääräykset kiristyvät ja hallinnolliset veloitteet kasvavat kansallisella ja EU-tasolla, on yritysten huolena säädösten päällekkäisyys ja odottamattomat yhteisvaikutukset. Tiedonkeruun yhdistämistä ja tietolähteiden avaamista tulee jatkaa seuraavankin hallituskauden aikana.

¹ <https://www.bruegel.org/blog-post/how-much-investment-do-we-need-reach-net-zero>

² <https://www.eib.org/en/surveys/climate-survey/4th-climate-survey/green-transition-jobs-lifestyle-adaptation.htm>

³ https://ek.fi/wp-content/uploads/2022/06/Investoinnit_liikkeelle_lupakasittelya_uudistamalla_raportti__NETTI.pdf

Elinkeinoelämän tavoitteet luvituksen sujuvoittamiseksi seuraavalle hallituskaudelle:

1) Yksi asiointikanava, yksi hakemus, yksi valitusmahdollisuus (1 + 1 + 1)

- Hollannin mallin mukaisesti kaikki investointihankkeet, jotka vaativat useita eri lupia, hoidetaan keskitetysti yhden ja saman lupaprosessin kautta. Lopputuloksena yritys saa yhden viranomaispäätöksen.
- Asiointikanava ja koko prosessi on digitaalinen ja monikielinen, mikä on tärkeää ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi.
- Valitusmahdollisuus säilyisi jatkossakin, mutta lupakokonaisuudesta saisi valittaa vain kerran.
- Lupaprosessin koordinaatio keskitetään yhdelle viranomaiselle, 'lupamestarille', joka vastaa monialaisesta ohjauksesta yli hallinto- ja yksikkörajojen sekä yhteydenpidosta hakijan suuntaan. Asiakkuusmallin ansiosta yritys osaa ennakoida prosessin etenemisen ja keston.
- Viranomaiskäsittelyille määritetään selkeä lakisääteinen maksimikesto, joka koskee sekä ympäristölupien että niistä tehtyjen valitusten käsittelyä. Maksimikeston ylittyessä yritys on oikeutettu hyvitysmaksuun. Ympäristölupien, hankekaavojen ja valitusten maksimikestoksi esitetään 8 kuukautta.

2) Rajataan viranomaisten keskinäisiä valitusoikeuksia ja tehostetaan valitusten käsittelyä

- Peräti kolmasosa valituksista on nykyisin viranomaisten toisistaan tekemiä. Jatkossa lupa- ja valvontaviranomaisten näkemykset yhteensovitetään siten, että viranomaisille muodostuu 'lupamestarin' johdolla yhteinen kanta. Elinkeinoelämä edellyttää, että viranomaiset eivät lähtökohtaisesti voisi enää valittaa samaa hanketta koskevista päätöksistä.
- Tuomioistuinten työkuormaa vähennetään siten, että valitusoikeus tarkistetaan jo valitusta jätettäessä. Välittömästi perittävillä oikeudenkäyntimaksuilla voidaan Hollannin mallin mukaisesti leikata tarpeettomia valituksia erityisesti kaavoitus-, rakentamis- sekä ympäristölupa-asioissa.

3) Rakentamisen sujuvoittaminen hankekaavoitusta tehostamalla

- Kuntien liian kankea ja yksityiskohtainen kaavoitus sekä kaavoitusresurssien krooninen puute vaikeuttaa investointeja ja myös aluekehitystä. Maanomistajalle tulee antaa nykyistä laajempi mahdollisuus kehittää kaavaa kunnan ohjeistuksessa: tehdä aloite kaavoituksen käynnistämisestä, valmistella kaavaa kunnan ohjauksessa sekä toteuttaa joustavasti hankekaavoja avaamatta koko alueen asema- tai yleiskaavaa.

4) Yksinkertaistetaan ja nopeutetaan lupamenettelyjä, unohtamatta keventämistoimia

Teknologiateollisuus

- Suomessa edellytetään ympäristöluvan hakemista tai ympäristövaikutusten arviointia myös sellaisilta hanketyypeiltä, jotka eivät EU-lainsäädännön perusteella sitä vaatisi. Siksi Suomessakin tulee ottaa laajempaan käyttöön kevyempi ilmoitusmenettely, joka koskisi yksinkertaisempia tai vakiomuotoisia hankkeita. Myös suoraviivaisissa lupamuutoksissa tulisi soveltaa helpotettua menettelyä.
- Nopeita toimia tarvitaan jo tällä hallituskaudella, sillä yrityksillä on akuutit paineet tehdä esimerkiksi energia- ja teknologiamuutoksia muuttuneen turvallisuustilanteen johdosta.

Jotta edellä kuvattu reformi saadaan ensi hallituskaudella toteutettua, valtionhallintoon tarvitaan taho, jolla on vastuu kokonaisuudistuksen läpiviemisestä. Tällä taholla pitää olla toimivaltuudet johtaa prosessia yli hallintorajojen.

Lisätiedot:

Helena Soimakallio
johtaja, kestävä kehitys
puhelin 040-550770
sähköposti helena.soimakallio@teknologiateollisuus.fi